

"Evet, olabilir, mümkündür. Fakat her mümkün vaki olmuyor. Bunun emsali var mı ki kabul edilsin? Emsali olmayan bir şeyin, yalnız imkânı ile vukuuna nasıl hükmedilebilir?" Cevabı özetler misiniz?

Mi'rac mucizesi için "Emsali var mı ki kabul edilsin?" şeklinde yapılan itiraza karşı altı misâl nazara verilerek mesele akla yakınlaştırılmıştır.

1. Her **zînazar** yani görme duygusuna sahip her insan Neptüne veya Güneş'e, Aya yahut bir başka yıldızla baktığında, nazarı bir anda o gök cismine ulaşır. Mesafenin uzunluğu hiçbir mani teşkil etmez.

2. Bir **zîilim**, yani ilim sahibi bir insan yıldızların ötesini düşündüğünde, aklıyla bir anda o mekâna varmış gibi olur ve araştırmasını yapar.

3. Bir **zîiman**, yani mümin bir insan "**müminin mi'racı olan namazda**" bütün âlemleri gerilerde bırakarak Rabbine doğrudan hitap edebilir. **Şöyle ki:**

Fatiha sûresini okuduğunda, önce bütün âlemlerin Rabbine hamd etmekle bütün âlemleri gezmiş gibi olur, Allah'ın **Rahman** ve **Rahim** olduğunu, hem dünyada hem âhirette hadsiz ihsanlarda bulunacağını ifade eder. **Malikiyevmiddin** dediğinde mahşere çıkmış gibi olur. Böylece mahlukat âlemini arkada bırakmak sûretiyle "**iyya ke nabudü ...** " (**Biz yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.**) derken, artık huzur makamına çıkmış ve Rabbine doğrudan hitap edebilmiştir. Bu ise bir nevi mi'ractır.

4. Şeyh-i Geylânî, İmam-ı Rabbânî gibi kurbiyet makamına erişmiş **bir kâmil veli**, bir nevi mi'rac olan seyrü sülûk ile manevî bir terakki yolculuğu sonunda ruhen arşa kadar uruc eder.

5. Nurdan yaratılmış melekler kesif ve maddî olmadıkları için en uzak mesafelere bir anda vardıkları gibi, yine bir anda muhtelif yerlerde de bulunabilirler.

6. Hem cennet ehli, mahşerden cennet bağlarına kısa bir zamanda urûc ediyorlar.

Bu altı delil zikredildikten sonra, şu hüküm cümlesine yer verilmiştir:

"Bütün evliyaların sultanı, umum mü'minlerin imamı, umum ehl-i cennetin reisi ve umum melâikenin makbulü olan Zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) seyrü sülûküne medar bir mi'racı bulunması ve onun makamına münasip bir sûrette olması, ayn-ı hikmettir ve gayet makuldür ve şüphesiz vakidir."(1)

(1) bk. [Sözler, Otuz Birinci Söz, İkinci Esas.](#)